

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Х.ДОСМҰХАМЕДОВ АТЫНДАҒЫ АТЫРАУ УНИВЕРСИТЕТІ

«Бекітемін»

Қабылдау комиссиясының төрағасы,
Басқарма төрағасы-Ректор

С.Н.Идрисов

« 05 » 06 2023 ж.

«6В03201-Журналистика және ақпарат»
білім бағдарламасы бойынша шығармашылық емтихандар
БАҒДАРЛАМАСЫ

Атырау, 2023

Әзірлеушілер:

Ф.ғ.к., қауымдастырылған профессор Мукашева М.Т.Мукашева

«Атырау-Ақпарат» ЖШС директорының
орынбасары И.Қ.Балмағамбетов И.Қ.Балмағамбетов

Журналистика кафедрасының аға оқытушысы,
әлеуметтік ғылымдар магистрі Жұмабаева А.Қ.Жұмабаева

Қабылдау шығармашылық емтихандарынның бағдарламасы
Журналистика кафедрасы отырысында талқыланды
2023 жылғы "24" сәуірдегі № 9 хаттама

Кафедра меңгерушісі Мукашева М.Т.Мукашева

МАЗМҰНЫ:

1.Жалпы ережелер	4
2.Шығармашылық емтиханның тәртібі.	4
3. I этап - жазбаша шығармашылық емтихан (шығарма).....	5
4. II этап – ауызша шығармашылық емтихан (әңгімелесу).....	7

1. Жалпы ережелер

Осы ереже ҚР Үкіметінің қаулысымен бекітілген Жоғары білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың Үлгі ережелерін, сондай-ақ басқа да нормативтік актілерді басшылыққа алады.

Шығармашылық емтиханды өткізу оқуға түсушілердің қабілеттерін және «B042-Журналистика және репортер ісі» білім бағдарламаларын меңгерудің жеке алғышарттарын анықтауға бағытталған.

Шығармашылық емтихан өткізудің міндеттері:

1. Шығармашылық емтихан тапсыратын талапкерлердің шығармашылық еркіндігін қорғау;

2. Түсу шығармашылық емтихандары комиссиясы мүшелерінің кәсіби құзыреттерін және бағалауды таңдау құқығын қорғау;

3. Шығармашылық емтихандарды өткізудің объективтілігін қамтамасыз ету.

2. Шығармашылық емтихан өткізу тәртібі

Шығармашылық емтихан тапсыру үшін түсушілердің өтініштерін қабылдау олардың таңдаған жоғары оқу орындарының орналасқан жері бойынша 20 маусымнан 7 шілдеге дейін жүзеге асырылады.

Шығармашылық емтихан 8-15 шілде аралығында өткізіледі.

«B042-Журналистика және репортер ісі» білім бағдарламалар тобына түсуші талапкерлер екі шығармашылық емтихан тапсырады.

Шығармашылық емтихандарды өткізу үшін журналистика кафедрасы меңгерушісінің ұсынысы бойынша Пәндік комиссия құрылады және оны Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің Қабылдау комиссиясының төрағасы бекітеді.

Пәндік комиссия мүшелері тақ саннан тұрады, оның төрағасын қосқанда. Егер отырысқа оның құрамының кемінде үштен екісі қатысса, комиссияның шешімі заңды деп саналады. Комиссия шешімі емтиханға қатысушылардың көпшілік дауысымен қабылданады. Комиссия мүшелерінің дауыстары тең болған жағдайда төрағаның дауысы шешуші болып табылады.

Пәндік комиссиялардың құрамына осы мамандық бойынша білікті мамандар мен оқытушылар кіреді. Пәндік комиссиялардың құрамына кәсіби-құзыретті мамандар шақырылуы мүмкін.

Пән комиссиясы талапкерлерді қабылдау кезінде жылына бір рет жұмыс істейді.

Шығармашылық емтиханның кестесін, өткізу күнін, уақыты мен орнын, кеңесті қабылдау комиссиясының төрағасы бекітеді және оқуға түсушілердің назарына құжаттарды қабылдау басталғанға дейін кешіктірілмей жеткізіледі.

Шығармашылық емтихан тапсыратын аудиторияға кіргізу жеке басын куәландыратын құжатты көрсеткен кезде жүзеге асырылады. Шығармашылық емтихан басталғанға дейін талапкерлерге емтихан материалдары беріледі және титулдық парақтарды ресімдеуге қойылатын

тәртіп түсіндіріледі, сондай-ақ шығармашылық емтиханның басталу және аяқталу уақыты, нәтижелерді жариялау уақыты мен орны және апелляцияға өтініш беру рәсімі көрсетіледі.

Талапкер дәлелсіз себептермен емтиханға кешіккен жағдайда, талапкер емтиханға жіберілмейді. Егер талапкер емтиханға дәлелді себеппен кешіксе, онда ол емтиханға жіберіледі және жазылған эссе басқа талапкерлермен бір уақытта тапсырады.

Талапкердің емтихан тапсырмаларын тексеруді комиссия мүшелері жүзеге асырады. Комиссия мүшесі емтиханның шығармашылық тапсырмаларын тексеру кезінде әрбір талапкерге жеке объективті баға беруге міндетті.

Комиссия мүшесіне қызметтік жағдайын пайдакүнемдік мақсатта пайдалануға, өз міндеттеріне немқұрайлылық танытуға тыйым салынады.

Талапкер шығармашылық емтиханды ЖОО-на қабылдаудың Типтік ережелеріне сәйкес қабылдау комиссиясына құжаттарды тапсырғаннан кейін белгіленген күні тапсырады.

3. I этап – жазбаша шығармашылық емтихан (шығарма):

Шығарма ұсынылған тақырыптардың біріне үш сағат ішінде арнайы бөлінген аудиторияда жазылады. Жұмыстар қолжазба нұсқасында қабылданады. Жазбаша шығарма үшін ең жоғары ұпай - 45 ұпай. 5 балдан төмен нәтиже қанағаттанарлықсыз деп бағаланады.

Шығарма келесі өлшемдерге сәйкес болуы керек:

1. Шығарма кіріспе, негізгі бөлім және қорытынды болуы тиіс;
2. Мәтін абзацтарға бөлінуі тиіс;
3. Композицияда мынадай абзацтар болуы мүмкін: кіріспе-1-2 абзац, негізгі бөлігі-4-5 абзац, қорытынды-1-2 абзац;
4. Берілген дәптердің толық 2,5 бетінен кем болмауы тиіс.

Талапкерге емтихан кезінде басқа істерге алаңдауға немесе айналасындағыларды мазалауға, жұмысты басқа жақтан орындауға; ұялы телефонды, фотоаппаратты, диктофонды, ноутбукты пайдалануға рұқсат етілмейді.

Талапкерге емтихан кезінде аса қажет болған жағдайда Комиссия мүшесінің ілесіп жүруімен бір рет қана шығуға рұқсат етіледі.

Шығармашылық емтиханның нәтижелері емтихан өткізілген күні жарияланады. Талапкерлердің бағалары қойылғаннан және олармен танысқаннан кейін, алған балдармен келіспеген жағдайда, талапкер апелляцияға жазбаша өтініш апелляциялық комиссия төрағасының атына шығармашылық емтихан тапсырған адамның өзі береді. Өтініштер арнайы немесе шығармашылық емтихан нәтижелері жарияланғаннан кейін келесі күні сағат 13-ке дейін қабылданады және апелляциялық комиссия бір күн ішінде қарайды. Апелляциялық комиссия талапкердің өтінішін ЖОО-да белгіленген рәсімге сәйкес қарайды. Апелляциялық комиссияның жұмысы

төраға және Комиссияның барлық қатысушы мүшелері қол қоятын хаттамамен ресімделеді.

Комиссия мүшелерінің қолдарымен расталған шығарма, бағасы бар тексерілген жұмыс талапкердің жеке ісіне тігіледі.

Бағалау критерийлері

Комиссия мүшелері талапкердің шығармасын келесі критерийлер бойынша бағалайды:

"Өте жақсы" 45-35 балл талапкерге, егер:

- жұмыстың мазмұны тақырыпқа толық сәйкес келеді;
- нақты қателер жоқ;
- мазмұн дәйекті баяндалады;
- жұмыс сөздік байлығымен, қолданылатын синтаксистік конструкциялардың әртүрлілігімен, сөздердің нақтылығымен ерекшеленеді;
- стильдік бірлік пен мәтіннің мәнерлілігіне қол жеткізілді;

"Жақсы" - 34-20 балл – егер талапкерге қойылады:

- жұмыстың мазмұны тақырыпқа сәйкес келеді (тақырыптан шамалы ауытқулар бар).

- ойды баяндауда бірізділіктің елеусіз бұзылуы бар.
- сөйлеудің лексикалық және грамматикалық құрылымы әртүрлі.
- жұмыс стилі бірлігімен және жеткілікті мәнерлігімен ерекшеленеді;

"Қанағаттанарлық" – 19-5 балл-талапкерге қойылады, егер:

- жұмыста елеулі ауытқуларға жол берілсе;

- баяндау реттілігінің жекелеген бұзушылықтарына жол берілген жағдайда;

- кеден сөздік және бір түрлі қолданылатын синтаксистік конструкциялар, дұрыс емес сөз қолданылғанда;

- жұмыс стилі бірлігімен ерекшеленбейді, сөйлеу мәнері жеткіліксіз;

"Қанағаттанарлықсыз" - 4-0 балл талапкерге қойылады, егер:

- жұмыс тақырыпқа сәйкес келмегенде;
- жұмыстың барлық бөлімдеріндегі ой реттілігі бұзылғанда;
- жұмыс жоспарға сәйкес келмесе;
- жұмыс бір үлгідегі қысқа сөйлемдермен жазылса;
- мәтіннің стильдік бірлігі бұзылған жағдайда.

Жазбаца емтихан тапсырмаларының тақырыптары

Жазбаша шығармашылық емтихан тақырыптары жарияланбайды.

№1 қосымша

1. «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясы – халқымыздың ұлы мұраты.
2. Еркін елдің ұланымын.
3. Жастар – еліміздің болашағы.
4. Үш бақытым (ана тілім, туған жер, асыл халқым).
5. Сырға толы сүйікті елім.
6. Журналист болғым келеді.

7. Тіл – адамның бейнесі, айнасы.
8. Қазақ тіліндегі жаңа медиа – бүгінгі мен ертеңі.
9. Әлеуметтік желілерді (twitter, facebook, платформа блогы) тиімді пайдалану.
10. Менің болашақ мамандығым.
11. Менің сүйікті кейіпкерім.
12. Тарих тағылымдары.
13. Менің сүйікті мектебім.
14. Атырау – арман қала.
15. Халел Досмұхамедовтың туғанына - 140 жыл.

4. II этап – ауызша шығармашылық емтихан (әңгімелесу):

Ауызша шығармашылық емтихан басталмас бұрын комиссияға, негізгі құжаттардан басқа, мүмкіндігінше төмендегі материалдар салынған портфолио ұсынылады:

- БАҚ редакцияларының немесе Қазақстан Журналистер Одағының жергілікті ұйымының мінездеме-ұсынысы;

- газеттер мен журналдардағы авторлық жарияланымдар, сценарийлер, радио мен теледидарға арналған мәтіндер, қолжазбалар (өлеңдер, әңгімелер, новеллалар, суреттер және т. б.), фотосуреттер;

- дипломдар, грамоталар, мақтау қағаздары, сертификаттар, алғыс хаттар және жас тілшілер мен т. б. конкурстарға қатысқанын растайтын басқа да құжаттар.;

- журналистикадағы шығармашылық және кәсіби жұмысқа қатысты басқа да материалдар.

Талапкердің қалауы бойынша, баспа материалдары көшірме, фотоға түсірілген түрінде ұсынылады, түпнұсқалармен толықтырылуы мүмкін.

Талапкер осындай материалдары болмаған жағдайда да шығармашылық емтихандарға қатысуға жіберіледі.

Кәсіби қабілетін анықтау үшін әңгімелесу әр талапкермен еркін диалог түрінде жеке жүргізіледі. Бұл кезеңнің негізгі міндеті-талапкердің шығармашылық мүмкіндіктері, оның кәсіби бағдар деңгейі, мәдениеті туралы түсініктерді тереңдету. Әңгімелесу барысында Комиссия мүшелері шығармашылық жұмыстың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылайды.

Әңгімелесу міндеттеріне::

- мамандық таңдаудың мотивациясы мен саналы болуы;
- әлеуметтік бағдарлану;
- журналистика саласындағы бағдарлану;
- жалпы мәдени даму деңгейі, ой өрісінің кеңдігі;
- талапкерлердің мүдделері шеңбері;
- болашақ мамандыққа қажетті қасиеттер.

Комиссия алқалы түрде әңгімелесудің қорытынды бағасы туралы шешім қабылдайды, қажет болған жағдайда ерекше ескертулерді белгілейді.

Кәсіби қабілетін анықтау үшін әңгімелесу үшін ең жоғары балл - 45 балл. 5 балдан төмен – қанағаттанарлықсыз баға.

Шығармашылық емтихан презентация түрінде өткізілетіндіктен, апелляция қабылданбайды.

Бағалау критерийлері

"Өте жақсы" - 45-35 балл талапкерге талапкерлер ұсынған авторлық басылымдар мен қолжазбаларды талдау қорытындысы үшін, сондай-ақ комиссия мүшелерінің барлық сұрақтарына толық, нақты, түпнұсқа және дәлелді жауап берген талапкерге беріледі.

"Жақсы" - 34-20 балл талапкерге беріледі, егер сұрақтардың көпшілігіне жауап берсе, бірақ интеллектуалды жарқылсыз, журналистік қызметтің мәнін жақсы білуін және түсінуін көрсеткен;

"Қанағаттанарлық" - 19-5 балл талапкерге беріледі, егер сұрақтарға толық жауап бермесе (жауаптан кетсе), журналистика туралы беттік (бұрмаланған) түсінік табылса; журналистиканың дамуы мен жекелеген журналистердің шығармашылығындағы үрдістерді бағалай алмайды.

"Қанағаттанарлықсыз" - 4-0 балл талапкерге, егер Комиссия мүшелерінің көптеген сұрақтарына жауап бермесе, таңдаған мамандығы бойынша өте әлсіз пікір білдірсе, беріледі.

Ауызша емтихан тапсырмаларының тақырыптары:

Әңгімелесу барысында талапкердің кәсіби қабілетін анықтау үшін талапкерге берілуі мүмкін:

- өмірбаяндық жоспар сұрақтары (егер олар қажет болса);
- талапкерлердің таңдаған мамандығы мен мамандануына бағытталу дәрежесін, осындай таңдаудың саналы болу дәрежесін анықтайтын сұрақтар;
- талапкердің қоғамдық-саяси дайындық деңгейін, оның журналистика саласында бағдарлануын, ойлау дербестігін анықтайтын сұрақтар;
- журналистика саласы аясында талапкердің білімділік деңгейін анықтайтын сұрақтар. Абитуриент мәдениет, қоғамдық өмір оқиғаларына, олардың қатысушыларына жеке көзқарастарын негіздеуі; БАҚ-тың пікірталас мәселелерін атауы және олар туралы өз бетінше пайымдауларын білдіруі тиіс.
- мүдделер шеңберін, ой-өрісін, әртүрлі сабақтарға және қызмет түрлеріне бейімділігін анықтайтын мәселелер;
- талапкердің мінез-құлқын бақылаумен толықтырылған тұлғаның психологиялық қасиеттерін анықтауға арналған сұрақтар (бақылау, ассоциативті, бейнелі ойлау қабілеті, зейінді жедел ауыстыру, аналитикалық ойлау қабілеті, сөйлеу мәнерлілігі, коммуникабельділік, тапқырлық және т. б.).